

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 5. Quibus modis sensalia dissoluantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

nia irritat; sponfalibus in vigore Iuris antiqui relictis.

DVBIUM IV.

Quomodo contractus sponfalium obliget? Et, An Ecclesia possit cogere eum, qui sponfalia contraxit, ut promissum impleat?

47
Sponfalia obligat sub mortali.

Respondeo & Dico Primò: Cōtractus sponfalium obligat sub peccato mortifero ad sui impletionem: non tamen ad solutionem pœnæ, si qua contractui fuit apposita. Est certa.

Prior pars patet; Quia omnis contractus iustus vltro citroque initus, id est, vtrique parti onerosus, in re graui obligat sub peccato mortifero: est enim veluti lex quædam iustitiæ, quàm sibi vterque imponit sub onere alterius.

Non obligant ad pœnam.

Altera pars patet; Quia Iure vetitum est, ne sponfalium contractui pœna apponatur: imò Ius irritat pœnæ soluendæ obligationem, idque ob matrimonij libertatem; vt patet Capit. *Gemma*, de Sponfalibus.

Obligant vt per datur arrha.

Permittit tamen Ius tradi arrhas, cum pacto vt perdantur ab eo, qui sine iusta causa resilièrit; vt patet L. vltima. Codice de Sponfalibus. Ratio diuersitatis est; tum quia nõ tam facile datur arrha, quàm promittitur pœna: tum quia arrha iam tradita est; vnde si resiliat, nihil amittit, nisi quod iam tradideras, quod non multũ videtur adimere libertatis matrimonio. Aduerte tamen, si arrha non sit tradita, sed promissa solũ, si resiliat, non debes soluere; vt docet Couarr. 2. parte de Sponfalibus cap. 3. §. 7. nu. 8. & sequentibus.

Si arrha nõ sit tradita.

48
Ecclesia potest cogere vt sponfalia impleantur.

Dico Secundò: Ecclesia absolute potest cogere eũ, qui sponfalia contraxit, vt promissum impleat; eũ ille ex iustitia ad hoc obligetur. Quod intellige, nisi ille perfectiora meditetur. Plerumque tamen id non expedit; vt patet Cap. *Requisiuit*, de Sponfalibus, vbi Lucius III. dicit, eum qui iurauit cōtrahere cum aliqua, debere potius moneri, quàm compelli; quia matrimonia coacta non solent habere bonos exitus; vt ibidem ait. Confessor tamen debet huiusmodi denegare absolutionem, eò quòd sit in malo statu. Quòd si nõ sit notabile periculum futuro matrimonio, expediet adhibere coactionem aliquam, etiam vsque ad excommunicationem. Vide Couar. 1. p. c. 4. n. 4. & 5.

DVBIUM V.

Quibus modis sponfalia dissoluantur?

49
2 Dissoluitur vtriusque partis consensu.

Respondeo: Multis modis sponfalia posse dissolui. Primò: Vtriusque partis consensu, quãuis vtriusque sint iurata. Patet Cap. 2. de Sponfalibus. Ratio est: nam *vsq̃de causis res dissoluitur, quibus contrahitur*: intellige, si per se solubilis sit. Patet hoc in alijs contractibus. Nec Obstat iuramentũ, quia est conditionatum, nempe in fauorem partis, cui fauori pars potest cedere. Vna tamẽ est hic exceptio, quãdo vterque vel alter impubes cōtraxit: tunc enim ante pubertatem non possunt ea dissolueri, etũ vtriusque consensus adfit. Patet Cap. *De illis*, priore, de *Dispensatione impuberum*, idque Iura statuerunt ad occurrendum puerorum leuitati & inconstantia.

50

Secundò: soluuntur sponfalia, Religionis ingressu. Patet, quia matrimonium ratum sic dissoluitur, vt

habemus Cap. *Ex publico*, de Conuersione coniugatorum: ergo multo magis sponfalia.

Dices: Cap. *Commissum*, de Sponfalibus, habetur, eum qui sponfalia iurauit, & postea ad Religionẽ vult trãire, tutius facturum si primũ contrahat matrimonium, & tunc Religionem ingrediatur; sic enim vtrique obligationi satisfactorum.

Respondeo: Talem tutius facturum opinione vulgi, cui alioquin videbitur violare iuramentum; non rei veritate: nam verè nõ tenetur contrahere. Ratio est; quia status perfectionis in sponfalibus semper censetur tacite exceptus. Nec refert, quòd iuramento confirmata sint; quia iuramentum intelligitur iuxta naturam promissionis, super quam cadit. Si igitur promissio sponfalium habet hanc tacitam exceptionem, iuramentum cõfirmat eam dumtaxat cum hac exceptione. Adde, quòd iniuriam quandam puellæ faceret, qui eam duceret animo mox deserendi.

Petes Primò: An ad dissolutionem sponfalium in hoc casu sit expectanda professio, sicut in matrimonio rato?

Non est expectanda professio.

Respondeo: Non esse expectandam: nam hoc ipso, quo sponfus ingreditur Religionem, renuntiat sponfalibus; similiter hoc ipso, quo Ordinem sacrum recipit: grauissimũ enim esset, si puella teneretur postea nubere illi, qui cappã gestauit; hoc enim illi esset in sæculo ignominiosum.

Petes Secundò: An votum castitatis perpetuæ in sæculo seruandæ dirimat sponfalia?

An votum castitatis dirimat sponfalia?

Respondeo: Certum est votũ castitatis perpetuæ ante sponfalia emissum dirimere sponfalia sequentia. Patet Cap. *Rufus*, ex Cælestino III. titulo *Qui Clerici vel uolentes*. Ratio est, quia prior promissio est seruãda, imò sponfalia illa sequentia post votũ sunt irrita, quia sine peccato seruari nequeunt.

De voto autẽ post sponfalia emissio, duplex est sententia. Prior est, nõ licere tale votum emittere; & si emittatur, sponfalia per hoc non dirimi. Ita Nauar. c. 22. n. 25. & Palud. dist. 27. q. 1. a. 3. Altera est, absolute licitum esse emittere huiusmodi votũ castitatis, & sponfalia antecedentia per illud dirimi; siue emittatur susceptione Ordinis sacri, siue in nudo cælibatu. Ita Dom. Soto dist. 27. q. 2. art. 5. Richardus eadem dist. art. 10. qu. 4. in fine; quæ sententia est verior. Ratio est; quia status perfectioris vite semper censetur exceptus.

Tertiò: Dissoluuntur sponfalia propter affinitatẽ superuenientem inter sponsum & sponfam: Cap. *Ex litteris*, & Cap. *Veniens*, titulo *De eo qui cognouit consanguineam vxoris*: vt si sponfus cognosceret fororem sponse: neque enim posset cum sponsa contrahere, quia esset illi affinis in primo gradu: neque cum eius sorore, propter impedimentum publicæ honestatis, quod ex sponfalibus ortum est.

51
3. Si superueniat affinitas.

Quartò: Sponfalia dissolui possunt ex superueniente fornicatione alterius partis, volente parte innocente. Patet Cap. *Quemadmodum*, de Iure iurando. Nec refert, quòd fortasse sponfa per vim corrupta sit, vt notat Glossa in illud Capitulum, & passim Doctores. Quia non tenetur sponfus bigamix vitium contrahere nondum præstito consensu coniugali; quod vitium incurreret, si eam duceret. Vide Couar. 1. p. c. 5. n. 2. Sub fornicatione etiam intelligitur hæresis & apostasia: vt patet Cap. *Non solum*. 28. qu. 1.

4. Si superueniat fornicatio.

Dices: Quid si fornicatio præcessit sponfalia, & in contractu fuerit ignorata?

Quid si præcesserit fornicatio?

Respondeo:

Respondeo: In hoc casu verius esse fornicationem puellae, si à viro ignorata fuerit, dirimere sponsalia: viri autem fornicationem nō dirimere. Ratio est, quia fornicatio in femina est res infamis, & veluti ingens vitium in meribus, quod emptorem meritō facit inuitum. In viro fornicatio non censetur infamis, etsi coram Deo sit culpa mortalis. Vnde, si praecedat, non dirimit sponsalia, sed solum, si sequatur. Nec obstat Capitulum *Quemadmodum*, vbi Innocentius ait, *Si quis iurauerit aliquam ducere in vxorem, non potest ei obviare praecedentem fornicationem*: quia loquitur in casu, quando fornicatio puellae erat cognita, vel facile cognosci poterat à viro ante contractum.

52
5. Si alteruter longè abierit

Quintò, Possunt dissolui ob alterius in longinquam regionem discessum parte nō monita: Patet Cap. *De illis*, de Sponsalibus, vbi dicitur, *Mulieribus relicti ad alia vota licitum esse transire, si sponsus discessit in remotas terras.*

Notandum: Ius civile statuere, si sponsus discesserit extra Prouinciā, vt sponsa expectet triennium. Patet lege 2. Cod. de *Repudijs*. Si autem intra Prouinciā, expectet biennium; lege 2. Cod. de *Sponsalibus*: quam legem quidam existimant obligare in conscientia. Ita Hostiensis & Ioannes Andreas in dictum Capitulum *De illis*, & Silvester verbo *Sponsalia* quaest. 10. Sed verius est non obligare, vt docet Panormitanus, Cardinalis, & alij. Vide Couar. 1. parte cap. 5. nu. 7. & Dominicum Sotum dist. 27. qu. 2. art. 5. Probatur, Tum quia Cap. *De illis*, loquitur absolute sine temporis praescriptione; tum quia sponsus videtur sponsalibus renuntiasse, dum non monita sponsa longè abit. Quòd si ex causa iusta illi discedendum sit, Iudicis Ecclesiastici erit tempus praescribere, quo si non redierit, contrahere cum alio sponsa liceat.

53
6. Si matrimonium cum alio contrahat

Sextò, Dirimuntur sponsalia, quando is, qui cum aliqua contraxit sponsalia, postea contrahit matrimonium cum alia per verba de praesenti: matrimonium enim superueniens dirimit sponsalia antecedentia. Capitulum *Si inter virum, & Capitulum Sicut*, de Sponsalibus.

An priora sponsalia dirimantur per secunda?

Petes, An priora sponsalia dirimantur per secunda.

Respondeo: Non dirimi, quāuis secunda essent iurata, & prima simplicia. Ratio est: quia secunda sunt illicita; nam prioribus sit iniuria, vnde iuramentum non obligat.

Aduerte tamen Primò: Si accesserit consummatio ex affectu maritali cum secunda, transibunt illa sponsalia in matrimonium. Ratio est: quia hoc opus cum his circumstantijs est sufficiens signum expressiuum consensus maritalis de praesenti, vt infra dicemus: sicque dirimuntur priora sponsalia, non per secunda sponsalia, sed per matrimonium: quod intellige ante decretum Concilij Tridentini.

Aduerte Secundò: Si impetrauit vsuram corporis cum secunda, probabilis est dissolutio priora sponsalia, modò ipsa nihil de prioribus scierit, etsi Couarruias & quidam alij contra sentiant. Ratio est: quia sub promissione matrimonij damnus intulit secunde, quod non potest aliter compensari nisi matrimonio, nec ipsa tenetur aliam compensationē admittere. Confirmatur à simili: quia qui promisit alicui mille, & deinde contingit inferre alteri damnus æstimatum mille, si vtrique nequit satisfacere, tenetur saltem damnus compensare, omiſsa impletione promissorum: ergo

similiter hic. Est enim obligatio illa superueniens ex delicto seu damno illato multò maior, quàm obligatio sponsalium, quae solum est ex promissione seu stipulatione; quia vtrobique sit promissio: vnde illa censetur excepta in contractu sponsalium. Dirimuntur itaque hoc casu sponsalia priora, non per sponsalia secunda, sed per damnus illatum secunda, seu per obligationem damni sarcindi.

Dixi, *Modò illa nihil scierit de prioribus sponsalibus*: nam si sciuit ipsum alteri obligatum, sibi met imputet quod vsuram corporis permiserit.

Septimò, Dissoluntur, quando contracta sunt ante pubertatem alterius vel vtriusque, & alter iā impleta pubertate, vult rescindere, quamuis sine causa: tunc enim priuilegio Iuris dissoluntur, idque non tantum in foro exteriori, sed etiam in foro conscientiae. Patet Cap. *De illis*, de Desponsatione impuberū. Quod intellige, nisi essent iurata ab impubere: tunc enim ratione iuramenti non possent ea postea rescindere; vt rectè Couar. 1. p. c. 5. §. vnico nu. 4. Si tamen impubes cum pubere contraxit, puber non potest rescilire, sed solus impubes. Vnde claudicat hic contractus, sicut contractus Maioris cum Minore, seu cum Pupillo sine auctoritate Tutoris, qui datur vsque ad annum pubertatis: vel sine auctoritate Curatoris, qui datur vsque ad annū 25. Potest enim Minor dissoluere contractum, non autem Maior. Vide Couar. supra num. 5.

54
7. Si contra facta sponsalia ante pubertatem

Octauò, Dissoluntur sponsalia in omni euentu, seu casu superueniente, qui meritò alteri contrahētium reddat inuitum. Ita Nauar. c. 22. n. 27. Ratio est: quia omne tale incommodum censetur in illo contractu tacita contrahentium mente exceptum. Talia multa exprimuntur in Iure: vt lepra, vel cancer, vel similis morbus incurabilis alteri superueniens, inimicitiae inter familias exorte, paupertas superueniens, crudelitas sponsi, mores prauis. Neque tantum possunt dirimi sponsalia, dum haec post contractum incidunt; sed etiam dum antecedunt, & in contractu fuerunt ignorata: vt rectè docet Sotus dist. 27. q. 2. a. 5. Nam eadem est ratio; cum meritò aequè reddant inuitam partem.

55
8. Si quid superueniat quod partem reddat inuitum

DVBIVM VI.

Utrum sponsalia sine Iudicis auctoritate possint dissolui?

Dico Primò: Si altera pars Religionem ingrediatur, vel matrimonium cum alio contrahat, ipso facto sponsalia sunt dissoluta.

Dico Secundò, In alijs casibus, vbi non dissoluntur ipso facto, si quid sit occulta sponsalia, non opus est Iudicis auctoritate vt soluantur.

Dico Tertiò: Si sint publica sponsalia, sicut esse debent, & causa quoque dissoluendi sit publica, nō est etiam necesse Iudicis auctoritatem adhibere.

Dico Quartò: Si sponsalia sint publica, & causa sit occulta, nec possit probari apud Iudicem, non est etiam opus Iudicis auctoritate; vt si sponsa sit occultè fornicata: hic tamen prudenter cauendum est scandalum.

Dico Quintò: Si causa probari potest, sed inde sequeretur grauis infamia, vt in casu fornicationis, non est etiā auctoritas Iudicis interponenda.

Dico Sextò: In alijs casibus opus est Iudicis auctoritate.